

"Svensk" BRANDKÅRSTIDNING

FACKORGAN FÖR SVERIGES BRANDKÅRER

N:o 4

A.-B. Centraltryckeriet
Örebro 1916

April 1916

Äges af:
**Svenska Brandmanna-
Förbundet**
Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:
ARV. W. SVENSSON
ÖREBRO
Telefon 26

Prenumerationspris:
Kr. 2:75 för år. Lösn. 25 öre
Annonspriser:
I texten 1 kr., å andra platser
70 öre pr cm. och spalt

Söderhamns brandkår 31 mars 1896—31 mars 1916.

Ett 20-års jubileum.

Fasta brandkårens till- komst.

20 år ligger mellan fredagen den 31 mars och den dag, då Söderhamns fasta brandkår hade sin första öfning under dåvarande brandchefen, stadsing. Gust. Hultquist ledning. Brandkåren utgjordes då af 15 man, indelade i tre grupper (å 5 man vardera) under befäl af en korporal.

Den 5 april 1895 framlade därtill utsedde kommittéerade, hrr G. Rettig, Fr. Afzelius, J. Svensson och B. Linck, i stadsfullmäktige förslag till reorganisering af brandväsendet, grundande sig på kombination af polis- och brandkår, men detta förslag vann ej bifall. Brandchefen, stadsing. Gust. Hultqvist, som samma år efterträdt fabr.

Stadsingenjör Gust. Hultqvist,
Söderhamns fasta brandkårs organisatör och
dess första chef.

C. Wadman, hvilken afsagt sig brandchefskapet, fick nu i uppdrag att inkomma med förslag till eldsläckningsväsendets förbättrande, och i enlighet med hans förslag upprättades den elitkår, som utgjorde stadens första fasta brandkår och genom elektriska ringledningar hastigt kunde tillkallas.

Genom fasta brandkårens tillkomst blef tornvaken obehöflig och indrogs, likaså den gamla föreskriften om uthängande af flagga eller lykta från rådhus-tornet vid eldsvåda. Den 4 sept. 1896 antogo stadsfullmäktige ändringar i brandordningen, innehållande bl. a., att polisen skulle göra den tillfälliga tjänst vid eldsvåda, som af brandchefen anbefalldes. Nattvakt hade redan förut anordnats i ångsprut-

huset, och polisens nattpatrull försågs med kontrollur. För öfning af brandkåren anordnades ett exercistorn vid ångspruthuset.

Frågan om inrättande af fast brandkår hade sitt ursprung i den nedsättning i assurancesafgifterna med 10 proc., som erbjudits af brandförsäkringsbolagen mot villkor, att fast brandkår inrättades.

En återblick på de senaste 20 årens större eldsvådor.

Sitt "eldlop" fick brandkåren natten till den 5 maj 1896. En eldsvåda hade ödelagt tvenne gårdar i Styffe, Norrala. Brandkåren skyndade dit och räddade en tredje gård, som var svårt hotad. Brandkåren fick stort beröm för sin "hurtighet". Särskildt utmärkte sig brandsoldaten J. E. Johansson, som på fläcken utnämndes till korpral, samt J. A. Söderberg, hvilka båda erhöilo penningebelöningar. Nästa större brand var den 1 juni samma år, då en Bergviksbolaget tillhörig tvåvåningsbyggnad af trä vid Kungsgatan i grund nedbrann. Det lyckades brandchefen att genom klok beräkning rädda när-

liggande byggnader. Brandsoldaterna berömdes för sin utbällighet och oförskräckthet. Fyra af dem hade just hemkommit från släckningsarbete vid en skogseld, och hade ej hunnit äta middag, då elden utbröt. De arbetade dock till kl. 11 på kvällen. Allmänheten ådagalade ett bedröfligt bärgningsnit, rusade in i det brinnande huset, kastade speglar, lampor porslin och andra ömtåliga saker ut genom fönstret, bröt sig in genom låsta dörrar och kastade med synbart nöje ned värdelösa lumpor från vindarna. Det var ett sannskyldigt upplopp. Ågarna af tillhörigheterna gjorde fåfånga bemödanden att hämma förödelelsen. Koffertar uppbrötos trots ågarnas förbud, innehållet i dunkläder kringströddes o. s. v.

Den 20 april 1900 utbröt en härjande eldsvåda vid Mariehills sägverk, hvarvid tre byggnader lades i aska och 96 personer blefvo husvilla. Brandkårens medlemmar voro i ej mindre än 11 timmar i arbete och det hemställades hos bo- laget "Svea" om belöning åt dem. Den 26 juli samma år lades flottningsschefen A. D. Sundbergs gård vid Köpmangatan i aska. Elden uppkom tidigt på morgonen. Gårdens alla invånare lycka-

Jonas Söderberg,
brandkårens nuvarande chef.

Eldsvådan Marie bebådelsedag 1908.

Marie bebådelsedagen 1908 nedbrann gästgivaren Janne Johanssons gård vid Kungsgatan. Elden uppstod i ett rum, där en 2-årig dotter till hushållerskan Elin Danielsson lämnats ensam inne. Dörren till rummet var låst, man hörde barnets kvidanden, och maskinuppsätt. Söderstedt, som upptäckte elden, bröt upp dörren och sökte barnet, måste skynda ur, då det brinnande taket nedstörtade. Sedan elden begränsats, hittades barnets lik bakom en divan, där hon tydligen sökt skydd för elden.

des rädda sig, en del dock i sista stund. Att rädda byggnaderna var omöjligt, men man lyckades rädda de närliggande gårdarna. Natten till den 27 aug. 1900 nedbrann handl. L. M. Erikssons gård vid Kungsbacken. Den 9 okt. 1904 innebrändes änkan Anna Johanssons i sitt rum i gården 152 östra kvarteret. Natten till 20 maj 1905 nedbrann Holmånge bryggeri och kontorsbyggnad. Flera familjer blefvo husvilla. Stora ångsprutan var i gång nära 10 timmar. 28 febr. 1906 nedbrann disp. L. Jernbärgs mälteri invid kv. Finland. 26 aug. 1910 nedbrann snick. P.

Brandkären högtidlighöll på kvällen sitt jubileum med en enkel men anslående festlighet i brandstationen. Till festligheten hade inbjudits stadsfullmäktiges och drätselkammarens ordförande, Städernas Allmänna brandstodsbolags ombud, representanter för pressen m. fl. De inbjudna hälsades välkomna af brandförman Hj. Forsberg, som äfven framförde sitt tack för det intresse för kåren och tillmötesgående mot dess kraf, som visats från samhällets sida och framhöll, att kåren tack vare denna förståelse vunnit duglighet i att fylla sin uppgift.

Branden i Jernberg'ska huset 4 dec. 1902.

Ofvanstående bild är tagen från branden i handl. L. M. Jernberg's hus vid Östergötgatan den 4 dec. 1902. Från fru Bursells kortvaruhandel spred sig elden med förfärande hastighet. Herrskapet Magnells jämte tjänstefolk lyckades i sista stund rädda sig ut genom fönstret på brandsteget. Släckningsarbetet försvårades oerhört genom skarp köld, som gjorde att slangarna fröso och den ena efter den andra af handsprutorna gjordes obrukbar. Släckningsarbetet var ett af de vackraste som brandkåren åstadkommit, ty trots den häftiga branden stod byggnadens stomme orubbad, sedan man lyckats släcka elden i dess inre.

Strands gård vid Björnäng. Innan brandkåren allarmerades, var hela gården ett enda eldhaf. Det var tredje gången på 17 år, elden härjat denna plats. Natten till 14 jan. 1911 innebrändes den 83 årige faktor A. Gillberg i sitt rum. 7 sept. 1911 nedbrann Söderhamns låd- och snickerifabrik och Frälsningsarmén i Långrör, och den stora branden af fyra gårdar i Mariehill den 27 april 1913 är i allas minne.

Söderhamns brandstation

är uppförd af stadsingenjör Tranberg och blef färdig år 1885.

Konsul Röstlund öfverlämnade härpå från Städernas Allmänna brandstodsbolag till kåren 200 kr. samt till brandchefen Söderberg en hos firman Hallberg i Stockholm tillverkad silverpokal med inskription: Till Brandchefen J. A. Söderberg från Städernas Allmänna Brandstodsbolag på Söderhamns fasta brandkårs 20-årsdag den 31 mars 1916.

Direktör Böttiger frambar å drätselkammarens och samhällets vägnar ett varmt tack till kåren för det sätt, på hvilken den fyllt sin uppgift.

Brandchefen Söderberg tackade för den välvilja och erkänsla, som visats honom, och frambar till brandkåren sitt tack för det goda samarbetet.

Till äldste medlemmen af kåren, Leonard An-

En brandkår på landsbygden under 1700-talet och huru den var inrättad.

Några anteckningar.

Brandväsendet på den svenska landsbyggen var under 1700-talet ganska litet utvecklad. I städerna hade man visserligen vidtagit åtgärder för ordnande af dessa saker, men bland bondebefolkningen var man ganska främmande för mera effektiva sådana. Det är därför af icke ringa intresse att finna en socken där man på det kraftigaste tagit itu med brandväsendet ordnande och där man redan 1796 hade en brandkår af modern anstrykning.

Den 21 februari nämnda år antog man nämningen i Kjula socken, Södermanland, en brand- och sprutordning, som visst icke saknar sitt intresse att stifta bekantskap med.

Enligt den fick inga torkhus och smedjor byggas närmare andra hus eller för eld farliga ställen, än på ett afstånd af minst 100 famnar. Ej heller fick man uppsätta dylika hus inuti byar och där varande höjda.

Då eldstäder skulle muras hade man att tillkalla rotmästaren för den roten, där murarbetet skulle ske, och hade dessa nu att rådplåga med hvarandra så att s. k. kallmur mellan eldstaden och någon vägg minst blir $\frac{3}{4}$ aln tjock, och icke några bjelkar eller trä blef inmurat dem bettan kunde åtkomma samt att skorstenarne murades tätt, till förekommande af sprickor, samt uppdragas till minst 2 alnars höjd öfver kroppen af husen. Murmästaren skulle vara ansvarig att allt efter denna föreskrift verkställdes.

Hvarje skorsten skulle fyra gånger om året "fotas", framförallt sommartiden, och hade rotmästaren att efterse detta. Under pågående storm fick ingen eld antändas där fara kunde förefinnas för gnistor. Husmodern hade detta att noga efterse samt grannarna i detta afseende ha uppsikt öfver hvarandra.

Ingen fick bära eld eller ljus på vindar, logar, i ladugårdar eller uthus, ej heller att röka tobak.

dersson, öfverlämnades af kamraterna ett fickur och till brandchefen öfverlämnades kårens dennes förstorade porträtt inom glas och ram. Den förutvarande chefen, f. stadsingenjören G. Hultquist, Stockholm, hade öfverlämnat sitt förstorade porträtt att uppsättas nere på brandstationen.

Dagen därpå voro samtliga kårens medlemmar af brandchefen inbjudna till supé.

Ej heller fick någon ovarsamt handtera krut och andra eldfängda ämnen, ej heller lossa skott nära något hus eller där för eld farliga ämnen kunde förefinnas. Om någon bröt mot denna stadga skulle denne böta 1 rdr, som rotmästaren genast hade att uttaga.

Husbondfolket hade vid alla tillfällen att förmana sitt tjänstefolk att på det noggrannaste vårda sig om elden, samt att i all synnerhet vårda sig om så att det ej eldades i bryggghus, kölna och pörte, i all synnerhet då lin torkades.

Äfven för brandredskapens ordnande hade man sört på ett ganska noggrann sätt. På församlingens bekostnad underhöll man följande brandredskap: en större och fyra mindre slangsprutor med tillhörande en större vattentunna och fyra st. sprutsår, 8 å 10 st. handsprutor samt några stycken s. k. svablar, ett brandsegel samt vitriol och rödfärg till eldsläckning. Hvarje åbo skulle dessutom på egen bekostnad vid sin gård eller torp underhålla en brandstege, en båtshake, ämbar, yxa och spade samt ett visst kvantum slammad och pulveriserad lera.

Församlingens brandredskap skulle indelas till de större byar och angelägnaste ställen, exempelvis till kyrkan, sockenstugan och prästgården. För samma brandredskap hade man att utse såväl säkra förvaringsställen, som vissa personer, hvilka för dem blefve ansvariga, så att de alltid hölls i brukbart stånd. Vidare stadgades i förordningen att slangarna skulle smörjas så att de blefve förvarade för råttor, och själfva sprutorna, med den öfriga brandredskapen hållas rena och fria för rost, erg och mögel. Hvarje åbo skulle och hålla sin enskilda brandredskap i godt och brukbart skick samt på sina bestämda ställen förvarade.

Redskaperna skulle af vederbörande rotmästare besiktigas, dessutom skulle församlingens allmänna brandredskap en gång årligen, nämligen under vartiden af brand- och sprutmästarens besiktigas och afpröfas på en viss därtill bestämd dag.

Bejtjäningen bestod af brandmästaren, hvilken i sin tjänstgöring alltid skulle bära ett visst för honom utmärkande tecken, bestående af en plåt, på hvilken stod skrifvet: "Kjula församlings brandmästare". Han hade att föra öfverbefälet såväl vid eldsvådor som vid alla tillfällen, berörande brandordningen. Han skulle sålunda tillse att allt noga verkställdes efter samma ordning. Den öfriga bejtjäningen skulle också stå under hans kommando och lydning. Alla fel, oordentligheter och öfverträdelser skulle till honom anföras, af honom skärskådas, och med tillkallade sprut- och rotmästare rannsakas och ådömas. Blef han härutinnan förolämpad skulle han anföras detta å sockenstämma, djuta upprättelse

efter sakens beskaffenhet och vara fredad. Vid eldsvådor skulle prästerskap, ståndspersoner och de förståndiga af sockenmännen biträda.

Sprutmästaren skulle ock i tjänsten bära en plåt, liksom brandmästaren, och skulle det stå på denna: "Kjula sockens sprutmästare". Han skulle vara brandmästarens närmaste man. Särskildt hade han att värda sig om sprutor och brandredskap samt tillse att allt detta hölls i ett godt skick. Vidare skulle han hafva inseende öfver rotemästarna, så att dessa gjorde sina skyldigheter vid brandredskapens lagande. Tillsammans med brandmästaren skulle han hålla den ärliga synen på redskapen.

Äfven rotemästaren hade en viktig uppgift sig anförtrodd. Sockenen var under denna tid indelad i 13 rotar, som hvardera hade en rotemästare. Honom tillhörde det att ha den närmaste uppsikten öfver socknens allmänna som ock hvarje gårds enskilda i sin rote varande brandredskap. Han skulle ha förteckning på dessa samt tvänne gånger om året, höst och vinter, hålla besiktning. Vidare skulle han, som ofvan anförts, hålla tillsyn vid byggnaders uppförande. Vid eldsvåda hade rotemästaren närmaste inseedt näst sprutmästaren öfver arbetarne från sin rote och därtill hörande brandredskap, aktande på, att hvar och en gjorde sin flit enligt vederbörande befälhafvares order. Vid slutad eldsvåda hade man att afvakta ordres till aftåg från denne, som jämväl hade att tillse så att brandredskapen i behörigt stånd återfördes till sina respektive förvaringsställen.

Komma vi så till de respektive sprutlagen. Till den större sprutan hörde en sprut- och strålförare som hade med sig och under sig fyra stycken drag- och pumpare. Till detta sprutlag, som alltid var tilldelt Kjula by, såsom närmast kyrkan belägen, hörde en körare med vattentunna. De fyra mindre sprutornn hade hvar sitt tilldelta sprutlag i de byar, där de stodo i förvar. Dessa bestodo af en sprut- och strålförare, tvänne bärare, som ock tjänstgjorde som pumpare, medförande den så, som tillhörde sprutan. Sprutförarne skulle alltid för denna vara ansvariga. Alla skulle göra tjänst där befallningshafvanden dem förordnade. Brand- och sprutmästare valdes af församlingen, rote- och sprutmästare och andra utsågos på allmän sockenstuga.

Vakthållningen vid förekommande eldsvådor ombesörjas af socknens soldater och torpare under anförande af en korporal, eller i dess ställe af den äldste närvarande soldaten. Brandmästaren hade att ge dessa instruktion, hvarefter de hade sig att rätta. Vaktens uppgift var att afstyra allt onödigt och sysslolöst folk samt styra och afvärja alla oordentligheter och oväsende, hvarjämte han icke fick tillåta någon tjänstgö-

rande vid branden gå därifrån utan befälhafvarens tillstånd.

Tvänne gånger om året hade rotemästaren att hålla brandsyn. För ändamålet utsatte han en viss dag och gaf sedan därom budskap kring roten. Den dagen hade han att taga med sig en eller flera af grannarna i och för undersökning af alla eldstäder i hvarje gård, torckhus och murar. Dessutom skulle han efterse så att man vederbörligen sotat samt förhöra med hvarje husägare, om man önskade att företaga reparationer, då man skulle anmäla detta. Om något befanns vara olagadt skulle bristfälligheterna genast afhjälpas, detta vid vite för hvar och en som icke gjorde detta. Vid den allmänna sockenstämman hade rotemästaren att göra reda för sig.

Den som först vid eldsvåda märkte fara, skulle skyndsamt kungöra detta för alla dem han råkade samt sända bud till kyrkan om klämtning samt till närmaste rotemästare och sprutförare. Dessutom skulle man sända budskap till närmaste gård eller by. Vid klämtningen skulle man ge vissa klämtslag för hvarje rote, så att hvar och en kunde höra hvar elden utbrutit. Var eldsvådan utom socknen skulle man klämta 10 slag. Annars gafs för Kjula rote ett klämtslag med kort uppehåll emellan, för Gällsta två, Harby tre, Romshamar fyra, för Viby fem och för Hedrotten sex med litet uppehåll emellan.

Då klämtningen hördes eller elden syntes skulle alla med sina brandredskap skynda till olycksstället. Och fick ingen försomma att medtaga sina brandredskaper. Andra ankommande skulle förse sig med yxor, ämbar och spade. Kvinnfolk fingo äfvenledes infinna sig, medtagande ämbar. Vid ankomsten hade hvar och en att angifva sig för brandmästaren eller den närvarande befälhafvaren, som hade att ge anvisning åt hvar och en hvar han skulle taga plats.

Det sprutlag, som först med spruta ankom till elden erhöi 24 skill. i belöning och delning. Den som kom däreft fick hälften af detta belopp. Ingen var tillåtet gå från sin tjänst eller sitt arbete vid elden, förrän denna blifvit släckt och han af befälhafvaren därtill erhållit lof.

Befanns någon rotemästare, sprutförare eller någon af den till branden nödiga betjäningen ha försummat inställa sig eller medtaga sprutor och tillhörigheter skulle denna plikt 16 skilling. Befanns någon tjänstgörande af starka drycker öfverlastad så att han icke kunde fylla sin tjänst, förordnade befälhafvaren genast en annan i dennes ställe och den oskicklige öfverlämnades till vaken samt plikte 8 skilling. För olydnad mot befälhafvaren pliktade man 16 skill. till församlingskassan.

Då elden blifvit släckt och sprutor och brandredskap icke längre behöfdes, sammankallade

En högtidlighet å Kristinehamns brandstation.

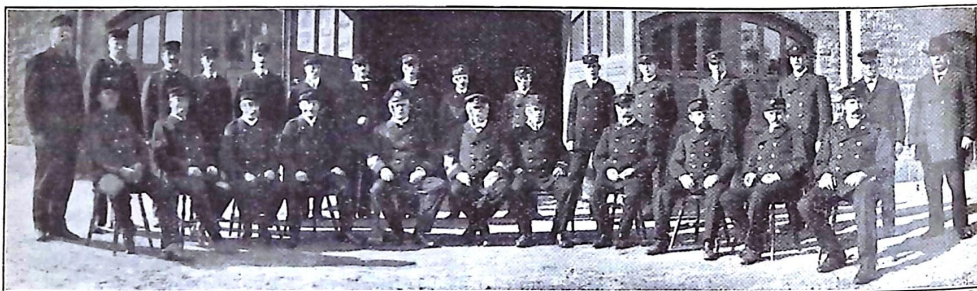
På brandstationen i Kristinehamn ägde den 16 mars en högtidlighet rum. Städernas allmänna brandstodsbolag och brandförsäkringsaktiebolaget Skandia ha nämligen beslutat tilldela chefen för Kristinehamns brandkår E. Holmberg sina medaljer i guld. Dessutom hade de i branden i Bröderna Larssons motorbåtsvarf intresserade bolagen beslutat bland brandkåren utdela ett belopp af 275 kr., hvilket nu samtidigt öfverlämnades.

Högtidligheten ägde rum i brandstationens logement en tr. upp, hvilka pryddes med flaggdekorationer och stadens vapen. I rummens midt voro dessutom kaffebord dukade. Bland de närvarande märktes, utom brandkårens resp. chefer och funktionärer, borgmästare Nordenfeldt, brandstyrelsens ledamöter, representanter för magistraten, brandförsäkringsbolagen och pressen m. fl.

om att denne sedan år 1892 stått i spetsen för brandkåren — en tid, som betecknar många förbättringar med afseende på brandkårens organisation och hjälpmedel. Ledningen har i första hand hvilat på brandchefen, som förmått ingjuta en ande af samhörighet och ordning i sina underlydande, så att de på ett mycket tillfredsställande sätt kunnat fylla sina ingalunda lätt uppgifter. Det var tal. ett nöje att få öfverlämna medaljerna som ett tack för plikttroget och uppförande arbete. Sedan hederstecknen fästas på medaljörens bröst, togs ordet af ombudet för Städernas allm. brandstodsbolag, stadsingeniör Albert Anderson, som yttrade ungefär följande:

Underbefäl och manskap!

Å Städernas allmänna brandstodsbolags väg-

Kristinehamns brandkår.

Sedan samling skett, togs ordet af borgmästare Elis Nordenfeldt, som med några erkänsamma ord riktade sig till brandchefen Holmberg, erinrande

brandmästaren eller befälhavaren öfriga "befallningsmän" för att utforska eldens uppkomst. Därefter hade man att afgöra hvilket sprutlag, som gjort sig förtjänt af belöning eller om någon gjort sig skyldig till plikt. Sedan därefter befälhavaren utställt folk att hålla vakt skulle han ge allmänt hemlof.

Äfven utom socknen skulle denna brandkår ha rätt att ingripa, medförande sprutor och redskap, dock så, att ingen annan fick sköta om dessa än det egna manskapet.

En gång om året skulle brandordningen uppläsas på allmän sockenstuga. Det är säkerligen den mest mönstergilla och förträffliga, som någon församling på landsbygden har att uppvisa från äldre tider.

P. J—n.

nar får jag frambara ett tack till eder för nit och intresse samt förstående för eder uppgift, närhelst allarmklockan ljudit och kallat eder till kamp mot eder speciella fiende, den röde hanen. Den senaste eldsvådan här i staden, i Bröderna Larssons motorbåtsvarf, är ännu i friskt minne. Det var ganska stora värden, som där stodo på spel, men tack vare edert raska ingripande och edert intresserade arbete under eder erfarne chefs ledning lyckades man öfvervinnaeller begränsa faran på ett sätt som man först knappast vågade hoppas. De i branden intresserade bolagen — Städernas allmänna, Skandia och Nordisk yacht-assurans — ha också fäst sig vid detta edert förhållande, och som erkänsla för edert arbete ha bolagen ställt till förfogande 275 kr., som komma att fördelas mellan eder. I hopp att denna uppmuntran måtte bli en sporre till fortsatt intresserad arbete i brandkårens tjänst, hemställd tal, till ombudet för Skandia, hr Axel Bouvin, att utdela belöningarna.

Hr Bouvin erinrade om att brandstyrelsen visat sig uppskatta brandkårens arbete genom att styrelsen gjort hvad den kunnat för att bereda kåren ekonomisk lättnad. Tal. ville ej låta tillfället gå sig ur händerna att direkt uttrycka brandstyrelsens erkännande för hvad kåren gjort och det utmärkta sätt, hvarpå den skött sina älligganden ej blott vid den senaste eldsvådan utan och vid alla föregående tillfällen. Särskildt vill jag — fortsatte tal. — rikta mig till två af eder, A. Erlandson och K. Hedberg. Båda dessa hade en del verktyg förvarade hos Bröderna Larsson, och det hade varit mycket mänskligt, om de i första hand sökt rädda sitt eget. Men de gjorde det ej; de gjorde sin plikt. Därför vill brandstyrelsen ge sitt särskilda erkännande. Hvad beträffar den ekonomiska sidan af saken, har E. fått ersättning af det bolag där han hade lagret försäkradt, och oaktadt verktygen ej voro försäkrade, har han erhållit full ersättning som om de varit försäkrade. Hedberg hade ej försäkradt. För visadt hedrande uppförande vid detta tillfälle har brandstyrelsen beslutat tilldela honom en ersättning af 50 kr.

Härpå skedde utdelningen af pänningbeloppen.

Brandchefen Holmberg frambar sitt och kårens värdsamma tack till ombuden för resp. bolag. Han hoppades, att denna uppmuntran skulle bli en sporre att, då olyckan är framme, arbeta raskt och energiskt för att skydda bolagens intressen.

Härpå bjödos samtliga de närvarande till de rikt dukade kaffeborden, hvarpå ett animeradt samkväm följde, därunder åtskilliga tal höllas. Hr Holmberg tackade brandstyrelsen och stadsfullmäktige, som nyligen förbättrat kårens ställning genom beviljandet af ålderstillägg, ett bevis på att dessa korporationer visat förståelse för kårens arbete. Han aftackade äfven kåren för godt samarbete och utbragte ett af hurrarop följdt lefve för Kristinehamns brandkårs framtid.

Fabrikör Frans Johansson aftackade å styrelsens vägnar nu afgångne andre brandchefen byggmäst. J. A. Johansson samt tredje brandchefen stadsingeniör Albert Andersson för oegennyttigt och intresserad arbete.

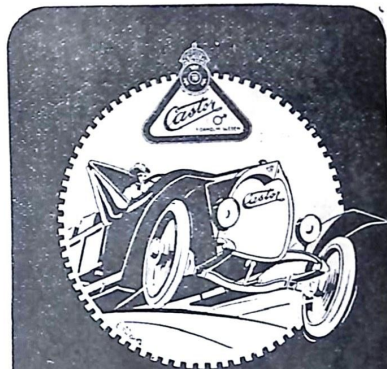
Tack!

Till Städernas Allm. Brandstodsbolag få vi härmed framföra vårt värdsamma tack för den storartade gåfva vi fingo mottaga vid kårens 20-års jubileum. Ett tack äfven till alla dem, som på ett eller annat sätt ihågkommit kåren på minnesdagen.

Söderhamns brandkår.

FOTOGRAFIER

och vykort af brandstationer och brandredskap, såväl äldre som nyare mottages med tacksamhet af samlare. Vyer från Stockholms brandväsende sändes i utbyte. Adr. "Samlare", denna tidnings exp. Örebro.

**TIDAHOLM'S
NYA**

**LAST- OCH BRANDKÄRS-
AUTOMOBILER**

**NY, ÖVERLÄGSEN KONSTRUKTION.
DRIFTSÄKER. EKONOMISK.**

GENERALAGENTER:

CRONSTEDT, KASTENGREN & CO
(Daimler-Mercedes Automobilagentur)
BIRGERJÄRSGATAN 6, STOCKHOLM.

ALLA SLAG AV AVTÖLLBEHÖR...

Brandordning för Sveriges landsbygd.

Af Kommunala centralbyrån utarbetat förslag till

Brandordning.

(Se föreg. nr.)

Kap. I. Allmänna föreskrifter.

§ 1.

Till förekommande af eldsolycka åligger det ehvar:

att *varsamt handtera eld* och *eldfarliga ämnen*, så att fara därpå icke uppkommer; och må man förty icke bära bart brinnande ljus, tända stickor eller dylikt i ladugårdar, stall eller andra uthus, ej heller i källare, å vindar, i garderober eller i andra utrymmen, där fara för antändning förefinnes;

icke å nyssnämnda ställen, eller där lätt antändbara ämnen förvaras, röka tobak eller stryka eld på tändstickor;

icke inomhus kasta nyss utbrunna tändstickor å golfvet eller eljest bland brännbara ämnen;

icke låta lampa eller ljus brinna i närheten af gardin;

icke annorledes än i metall- eller stenkärl inomhus förvara ur eldstäder tagen aska eller kol, innan desamma hunnit fullständigt svalna;

icke koka eller värma olja, tjära, beck eller andra dylika ämnen å annat än därtill särskildt

iordningstält ställe, eller sedan betryggande försiktighetsmått blifvit vidtagna;

icke å vindar eller annorstädes uppläga eldfarliga eller brännbara ämnen på mindre än 1 meters afstånd från skorstenspipa;

icke lägga ved eller virke till torkning i, på eller intill ugn på sådant sätt, att fara därpå kan uppstå.

Föräldrar och husbönder hafva härjämte att tillse, att barn och tjänstefolk, som under deras lydno stå, icke på något af nämnda sätt eller annorledes ovarsamt med eld umgås.

§ 2.

Ehvar åligger vidare att tillse, att de *eldstäder*, han begagnar, äro utan fel, och att, så snart bristfällighet därå sig yppat, skyndsamt låta afhjälpa densamma.

Den, som i yrkesutöfning eller hushåll måste begagna stark eldning, skall särskildt noggrannt öfvervaka, att ugnar eller eldstäder, som därvid begagnas, städe befinna sig i bästa skick, och att, därest eldning pågår jämväl nattetid, pålitlig person utöfvar oafbruten tillsyn öfver elden.

§ 3.

Upplag eller *förråd* utöfver husbehof af *ämnen*, hvilka lätt kunna fatta eld, såsom sprit, benzin, olja, beck, harts, tjära, svafvel och dylikt, må icke finnas å vindar öfver boningsrum eller uti rum med eldstad. De ställen, där dylika ämnen förvaras, böra på bästa sätt isoleras, såsom genom plåbeslagta eller murade väggar och golf eller på annat liknande sätt.

I *salubodar*, där försäljning af eldfarliga ämnen äger rum, må icke i själfva försäljningslokalen eller i omedelbart samband därmed stående lokaler förvaras större partier af nyss angifna ämnen, och må dessa eldfarliga varor icke förvaras på annat sätt än i eldsäkra kärl.

Vid tappning af oljor skall alltid en spillkopp för uppsamling af utrunnen olja finnas placerad å lämpligt sätt under förvaringskäret.

Osläckt kalk bör förvaras å fuksfritt ställe samt väl isoleras från beröring med trävirke eller annat lätt antändbart material. *Kalciumkarbid* skall förvaras i slutna plåtkärl.

I afseende å krut, nitroglycerin, dynamit och andra *explosiva ämnen* äfvensom beträffande *eldfarliga oljor* skall i öfrigt iakttagas, hvad därom är eller framdeles kan varda stadgadt.

§ 4.

Vid tröskning och andra tillfällen, då *lokomobiler*, *explosionsmotorer* (*fotogenmotorer*) och andra liknande maskiniella anordningar måste användas, åligger det såväl den, för hvars räkning förrättningen äger rum, eller dennes ställföreträ-

□ Förbandslådor □

Från 3:— till 35:— kr.

Sjukvårds- & Förbandsartiklar

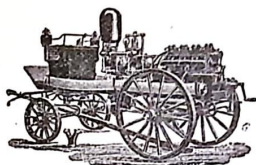
GUMMIVAROR

m. m., m. m.

köpas bäst och billigast från

Fritz Svensson,

Drottningg. 34 ÖREBRO Rikstel. 1689

Henrikssons prisbel. motorsprutor

Försäljas genom

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN

E. BERGSTRÖM & Co.

STOCKHOLM K.

Telegramadress: "Ideal".

Rikstelefon 2258

HENRIKSSONS BRANDSLÄCKARE RAPID & PUMP-RAPID

samt Brandsläckaren n:o 76, modell 1914, 12 liter. Ny för året.

Samtliga godkända af Tarifföreningen.

Försäljas genom

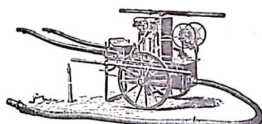
HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.

Telegramadress: Knochenhauer.

Rikstelefon 57 99.

Pump-Rapid

Telegraf-adr.:
Sprutbolaget

HENRIKSSONS ^{Prisbelönta} Handkraftsprutor

försäljas genom

Hrr Järn- & Redskapshandlare

samt i parti från fabriken.

A.-B. S. HENRIKSSON Sprutfabrik,
och Mekaniska Verkstad. STOCKHOLM 4.

Rikstelefon
6 0 5 3

dare, som ock det i arbetet deltagande manskapet, och i synnethet maskinisten, att noggrant tillse:

att maskinen (lokomobilen, motorn etc.) placeras ej mindre å tillräckligt afstånd från närliggande byggnader än äfven på sådant sätt, att fara på grund af gnistspridning i största möjliga mån förebygges;

att afgasningsrör från explosionsmotor utmynnar ofvan vattenytan i därför särskildt anordnad kärl af lämplig storlek;

att upplag af halm, spån och andra lättantändliga ämnen icke anhopas i maskinens närhet; att nödigt antal pressenningar finnes till hands, för att vid behof kunna användas till skyddande af för antändning hotade föremål; samt

att god vattentillgång och behöflig brandredskap finnes å platsen, äfvensom att största akt-samhet med elden iakttages under arbetet.

Kap. II. Om brandrotar o. brandsignaler.

§ 5.

I brandhänseende indelas hvarje landskommun

i *brandrotar* (branddistrikt), såsom 1:a brandroten, 2:a och 3:e d:o o. s. v.

§ 6.

Brandsignaler gifvas medels klämtning från församlingens kyrktorn eller på annat lämpligt sätt, och gälla härvid följande signaler för de olika brandrotarna:

1:a brandroten: ett slag med därpå följande uppehåll;

2:a brandroten: två på hvarandra följande slag, med efterföljande uppehåll;

3:e brandroten: tre på hvarandra följande slag, med efterföljande uppehåll o. s. v.

§ 7.

Inom hvarje bebodd fastighet skall å lämpligt ställe anbringas ett tryckt anslag om brandsignaler-lernas betydelse m. m., och skall därjämte å samma plats finnas ett exemplar af brandordning för resp. kommun.

§ 8.

Vid varnande af eld åligger det en hvar att ofördröjligen själf eller genom annan persons för-

sorg ombestyras, att klämtning eller annan brand-signalering fortast möjligt verkställas.

Därjämte äligger det folk å platsen att utan tidsspillan uppåda hjälp från närmast liggande gårdar samt ombesörja att ortens polismyndighet underrättas om eldens utbrott.

Kap. III. Om brandstyrelse (-nämnd).

§ 9.

Högsta öfverinseende öfver kommunens brandväsende utöfvas af kommunalnämnden eller den särskilda styrelse, nämnden för sådant ändamål kan finna lämpligt att bland röstberättigade, inom kommunen bosatta personer utse. Om behörighet att utöfva sådant uppdrag gälle i öfrigt hvad i § 13, senare delen, af F. K. L. om ordförande i kommunalstämma stadgas.

Ej må någon, som blifvit i särskild brandstyrelse invald, afsäga sig detta uppdrag, utan att sådant förhållande, som i § 13 af F. K. L. omförmåles, föreligger, eller kommunalnämnden eljest pröfvar giltiga skäl till afsägelsen förefinnas.

Därest särskild brandstyrelse varder utsedd, har kommunalnämnden att samtidigt inom densamma utse ordförande och vice ordförande.

Särskild brandstyrelse må utses för en tid af högst fyra år, och skall, därest någon af ledamöterna afgår under den för honom bestämda

tiden, fyllnadsval för den återstående tiden af kommunalnämnden ofördröjligen verkställas.

§ 10.

Brandstyrelsen eller kommunalnämnden såsom styrelse för kommunens brandväsende äligger, förutom hvad i denna brandordning eljest kan finnas för densamma föreskrifvet:

1:o att årligen inom hvarje brandrote utse en brandmästare jämte ställföreträdare för denne samt sprutchefer och det antal förmän, som därutöfver kan pröfvas erforderligt;

2:o att likaledes årligen utse brandsynenämnder samt förordna om brandsyns hållande;

3:o att i samråd med brandmästarne till kommunalstämman ingifva förslag om anskaffande af brandredskap och redskap för räddande af människolif vid eldsvåda, samt om vidtagande af nödiga förbättringar och förändringar inom kommunens brandväsende;

4:o att ombesörja anskaffandet af brandmateriel i enlighet med af kommunalstämman beviljade anslag;

5:o att upprätta fullständig förteckning öfver kommunens brandredskap samt årligen låta inventera densamma;

6:o att, när så anses erforderligt, dock minst en gång om året, hålla mönstring af kommunens sprutor och öfrigt brandredskap;

7:o att för tryggande, så vidt möjligt, af vattentillgång vid eldsvädetillfällen vaka öfver att brunnar, vakar och andra vattenhämtningsställen finnas i tillräckligt antal och å lämpliga ställen, samt att desamma städs hållas i fullgodt skick;

8:o att i öfrigt främja allt, som kan lända till samhällets tryggande mot eldfara, samt

9:o att noggrannt öfvervaka denna brandordnings efterlefnad.

Kap. IV. Om brandstyrkan.

§ 11.

Skyldigheten att deltaga i släckningsarbete är grundad å allmän medborgerlig plikt.

§ 12.

Samhällets *brandstyrka* (brandkåren) utgöres af hvarje inom kommunen mantalsskifven arbetsför mansperson i ålder mellan 18 och 50 år; och vare äfven öfriga i samhället boende personer skyldiga att efter förmåga biträda vid eldsvåda enligt brandmästares bestämmande.

§ 13.

Brandstyrkan står under befäl af brandmästarne, hvilka, hvar och en inom sitt distrikt, hafva att vid inträffad eldsvåda leda släckningsarbetet

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN

E. Bergström & Comp.

Scheelegatan 22

STOCKHOLM

Specialaffär för

BRANDMATERIEL

Guldmedalj Stockholm 1897.

Högsta pris
i Gefle 1901.

Stadsdiplom
Berlin 1901.

samt i enlighet med gällande organisation för delar därvid förekommande göromål bland brandmanskapet.

De brandväruplikliga inom hvarje rote böra i mån af behof uppdelas i lög med särskilda förmän (underbrandmästare).

§ 14.

Brandmästaren tillkommer vidare:

att under brandstyrelsens öfverinseende utföra närmaste tillsyn öfver de kommunens brandredskap, som finnas deponerade inom brandroten;

att deltaga i brandsyn och sprutmönstringar inom distriktet;

att tillse, att yrkesutbildad sotare rekriveras för att verkställa föreskrifven sotning;

att attestera sotarens räkningar, i den mån det tillkommer kommunen att betala desamma;

att på lämpligt sätt anordna undervisning och öfningar med brandmanskapet, och härtill i tur och ordning inkalla manskap från olika delar af distriktet;

att, då någon vid eldsvåda utmärkt sig på ett särdeles förtjänstfullt sätt, hemställa om belöning härför hos brandstyrelsen, samt

att i öfrigt ställa sig brandstyrelsens föreskrifter till efterrättelse.

§ 15.

Hvar och en af brandmanskapet är under tjänstgöring vid eldsvåda eller öfning skyldig att iakttaga ovillkorlig lydnad mot brandmästaren och öfriga förmän vid brandredskapen, samt emottaga och utföra det befäl, som förman finner för godt att åt honom uppdraga.

Utän förmäns tillstånd må han icke aflägsnas sig från tjänstgöringsstället.

§ 16.

Beordras manskap att efter den egentliga eldsläckningen kvarstanna för att verkställa s. k. *eftersläckning* eller fullgöra *vakhållning*, äga de, som sålunda nödgas kvarstanna, att efter brandstyrelsens bepröfvande erhålla skäligen ersättning för detta sitt arbete. Ersättningen, som utgår af kommunens medel, utbetalas af brandstyrelsen i enlighet med af brandmästare utfärdadt intyg.

§ 17.

Kap. V. Om brandredskap.

§ 17.

På kommunens gemensamma bekostnad skola tillräckliga och ändamålsenliga *brandredskap* samt redskap för räddande af människolif vid eldsvåda ständigt finnas och i fullgodt skick underhållas, hvarjämte lämpliga förvaringsrum för redskapen

skola finnas anordnade. Redskapen får endast användas för afsedt ändamål.

Där brandstyrelsen så pröfvar lämpligt, må en del af kommunens brandredskap, allt efter byggnadstätthet, afskildt läge eller andra dylika grunder fördelas å de olika brandrotarna.

§ 18.

Brandstyrelsen har högsta värden om kommunens brandmateriel; och har styrelsen att noggrant öfverväga, hvad som för samhället kan ur eldfaresynpunkt anses oundgängligen nödvändigt och hos kommunalstämman väcka de förslag, som i detta hänseende äro erforderliga. Det skall sålunda tillses, ej blott att större sprutor med tillhörande vagnar och slangmateriel blifva anskaffade, utan äfven att tillräckligt antal brandsegel (pressenningar), vattentunnor, hinkar och räddningslinor finnas att tillgå.

Där brandmaterielen är fördelad å de olika brandrotarna, utfövar, i likhet med hvad ofvan sagts, brandmästaren närmaste tillsynen öfver den materiel, som finnes inom hans distrikt.

§ 19.

Minst en gång om året samt därjämte omedelbart efter det redskapen vid eldsvådor varit begagnade har brandstyrelsen att anställa *besiktning* och *inventering* af kommunens brandmateriel.

Vid besiktning skall vederbörande brandmästare närvara, och har denne att till förrättningen uppå buda nödig handräckning.

I samband med dessa besiktningar må brandöfning lämpligen hållas.

§ 20

Ägare af bebyggd fastighet vare pliktig att för hvarje boningshus, ehvad huset är brandförsäkradt eller ej, hålla följande brandredskap, nämligen:

- 1 assuransspruta eller större handspruta,
- 1 brandbake,
- 1 efter husets höjd afpassad stege,
- 2 hinkar eller ämbar,

TILL SALU.

10 par nya

Slangkopplingar "REKORD"

76 mm., Billmans patent, finnes till salu för kr. 19: 50 pr par.

Brandstationen, Luleå.

K. A. Hedström.

hvilket allt bör vara märkt med gårdens namn eller nummer.

Inom bysamhällen eller platser, där eljest ett flertal boningsshus äro belägna i omedelbart grannskap af hvarandra, skall härutöver på fastighetsägarnes gemensamma bekostnad och efter brandsynens ämnens bepröfvande finnas nödigt antal brandsegel eller pressenningar till hindrande af eldspridning.

Brandredskap får ej användas för annat än afsedt ändamål. Det skall underhållas i fullgodt skick och förvaras å lätt tillgängligt ställe, hvilket vid brandsyn kontrolleras.

Hvarje brandvärnpliktig skall vara försedd med nödig *personlig utrustning*, som skall finnas lätt tillgänglig i bostaden och jämte annan nödig materiel alltid medtagas vid utryckning till öfning eller eldsvåda.

Kap. VI. Om beredande af vattentillgång.

§ 21.

Brandstyrelse skall, på sätt ovan i § 10 stadgats, för tryggande af vattentillgång vid eldsvåda vaka öfver, att brunnar, vakar och andra vattenhämtningsställen finnas i tillräckligt antal och å lämpliga ställen, samt att de hållas i fullgodt skick.

Till alla vattenhämtningsställen skall vid eldfara tillgången vara fri. Förhindrar någon vid sådant tillfälle vattenhämtning, böte härför från 25 till 50 kronor.

§ 22.

Inträffar eldsvåda vintertid, då vattnet fryser, äro de hushåll, som bo i närhet af brandstället, pliktiga att i mån af behof skyndsamt uppvärma och tillhandahålla varmt vatten för sprutornas igångsättande.

Husägare, som hafva pannmurar eller andra större eldstäder, äro likaledes skyldiga att upplåta dessa för vattenuppvärmning samt att, mot skäligen ersättning af kommunen, därtill lämna bränsle.

§ 23.

Grannar och öfriga inom branddistriktet böende personer, som äro ägare af arbetshästar och för vattentransport tjänliga fordon, äro skyldiga att utan särskild ersättning ställa dessa till brandmästarens eller dennes ställföreträdarens förfogande.

(Forts.)

Notiser.

Norrköping.

Stadsfullmäktige ha beviljat dyrtidstillägg, varierande mellan 5 och 15 kr. i månaden, åt brandkårens gifta personal. Extra personal erhåller ett lönetillägg af 60 kr. för innevarande år.

Örebro.

Brandchefen har hos stadsfullmäktige inlagdt förslag om fullständig automobilisering af Örebro brandkår.

Förslaget afser att anskaffa fyra st. bilar, hvaraf två st. med pump, en med mek. steg och en öfningebil.

Löneförmånerna för brandmästare och sergeant har höjts med resp. 400 och 200 kr. pr år från 1 januari 1916.

Kumla.

Municipalfullmäktige beslöto på senaste sammanträde att förbättra sitt brandväsende. En s. k. elitkår på 20 man skall uppsättas och inköp göras af en redskapskärra med div. lifräddnings- och eldsläckningsredskap.

För en tid sedan anskaffades en slangkärra med två slangrullar jämte nödig slang och öfrig utrustning. Samhället äger sedan omkr. ett år en präktig vattenledning.

Det är glädjande att se att tanken på förbättring inom brandväsendet mer och mer börjar vakna till lif.

Brandsäkerheten i offentl. byggnader.

En kungl. kommitté är för närvarande sysselsatt med en utredning angående brandsäkerheten i offentliga byggnader, hufvudsakligen restauranger och pensionat. Detta arbete väntas bli betydligt mera omfattande än man från början tänkt sig. Under arbetets gång har det framgått att utredningen lämpligen borde utsträckas till flera slag af offentliga lokaler, såsom biografen, cirkusar, föreläsningssal o. s. v. Emellertid har det synts de sakkunniga som om de direktiv vederbörande departement lämnat ej vore tillräckligt preciserade, hvarför framställning gjorts om tydligare riktlinjer i detta afseende.

Trelleborgs Gummifabriks Aktieföretag tillverkar sug- och spölslangar samt tekniska Gummivaror af alla slag.

Afdelningskontor och nederlag: SKEPPSBRÖN 4, GÖTEBORG.